Сшиток 20. 15. серпня 1922.
Ціна 15ц. 10 за $1.25
ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ

Королева тигрів.

Тремтячи всім тілом, стара пішла за ньою й незабавки серед гущавини вони знайшли стежечку, якою незапримічені ніким могли втікати.

Таким способом добили ся щасливо до свойого обозу, розложеного в долині, яку цигани якраз тому вибрали, щоб могли свобідно випочати.

Коли дівчина з віддалі заглянула серед обозовиска вогні, які від тижня доперва вперше побачила, крикнула на-пів радісно, на-пів з жалем.

Нарешті, по довшій блуканині, віднайшла знова своїх людий!

Приспішила ходу а бліде її лице виражало зворушене.

При вході до обозу повела вона несупокійним поглядом в округ. Попращала ся короткими словами із Ушою та Ільґом й перебігши скоро обоз Араскiв, звернула на право, до шатер своїх одноплемінників.

Але з кождою хвилею, як наближала ся до обозу своїх одноплемінників, вона оставала в ході. Її серце обняло якесь дивне почутє трівоги.

— Що скаже Урака, що вона аж доперва тепер приходить?

Не оглядаючись на забавляючих ся циганів, несмілим стрівоженим поглядом шукала Ураки.

Один з хлопців пізнав її й кількома словами поздоровив. Вона однак не зважала на се а очима впила ся в шатро, до якого вхід був закритий червоною занавісою, яку все вживала Урака. Наближившись, відхилила й увійшла у шатро, освічене нафтовим каганцем.

В куті, на нужденному леговиску, спочивало худе тіло Ураки. Вона не спала а очима вдивилась у вершок шатра.

Дівчина посунула до старої наче тінь, а вклякнувши побіч ньої, півголосом промовила:

— Урако!

Стара відвернула голову й через кілька хвиль вдивляла ся в дівчину, наче б зовсім не була при собі.

Аж і обізвала ся придавленим голосом:

— Льолю! Се ти?

Дівчина зразу ніщо не відповіла. У великих, жевріючих очах відбив ся глубокий біль. Благаючим поглядом дивила ся на стару, а уста її сильно тремтіли.

— Се ти? — говорила стара дальше. — Я думала вже, що тебе більше ніколи не побачу! Деж ти перебувала від тої ночі, коли незамітно викрала ся від мене?

Тремтячі Льолині уста сильно сціпились. Вона закрила лице руками й майже вистогнала:

— Не розпитуйте мене про ніщо, Урако! Я бідна, нещасна, маю вже досить того житя, і. . .

Спинилась, а стара із жалем поглянула на неї.

Із зовні долітав до них сміх та відгомін музики, але молода дівчина не чула того.

Урака поборювала в собі гнів, який розярував ся у ньої на згадку тої наглої втечі.

Врешті дівчина підняла голову й спитала ледво чутним голосом:

— Чи знаєте, де є тепер Блюм?

Урака потрясла заперечуючи головою. Знеможена знова впала на своє леговиско й по хвилї кріпко заснула.

Льоля ще якийсь час сиділа коло ньої, потім встала й вийшла перед шатро, звідки цілий обоз могла доглянути.

Однак її думки блукали десь далеко із відси — вони шукали того, котрого не могла перестати любити, хоч знала, що він пропавший для ньої.

Сміх і гамір із обозу доходив до її ух наче із великої віддалї. Вона забула ся й зовсім не зважала на ніщо.

Нараз здрігнулась, бо почула що хтось недалечко вимовив його назвиско. Відвернула ся й заглянула недалечко гурток молодих хлопців. Один із них тримав в руках часопис й читав щось в голос, другі прислухувались.

— Слухайте й подивляйте! — кликнув він. — Якраз на се я взяв в коршмі оцей часопис, щоб вам прочитати що то наш Блюм зробив. Слухайте:

„Один молодий циган, званий Роберт Блюм, довершив не малого геройства на пароході, що прямував до Царгороду.

„На тому то пароході везено дикі звірята. Не знати яким способом вирвав ся із зелїзної клїтки один тигр.

„Злющий звір найперше кинув ся на молоду дївчину й повалив її на поміст. Вже втискав свої пазурі в грудь нещасної жертви, якаб неминучо мусїла згинути, коли се на час наспіла її поміч.

„Не зважаючи на небезпеку, Блюм наближив ся до роз

юшеного звіра й поцілив його з кріса так влучно, що тигр із страшним ревом повалив ся коло дівчини.

„Всї присутні на пароході подивляли відвагу молодого чоловіка а геройський його вчинок вповні заслугує на загальне признанє!"

— Честь йому! — хором вигукнули зібрані.

— Колиб то я міг побачити, як він із звірем справив ся! — один з гурту живо вигукнув. — Можемо всї тим величати ся, що він із межи нас вийшов! Шкода, що його тут нема. Придав би ся нам дуже!

Геройський вчинок Блюма викликав межи його співплемінниками велике вражінє. Старші казали ще раз прочитати ту новинку а імя цигана йшло із уст до уст.

Льоля все ще без руху стояла з широко втвореними очима. Серце сильно товкло ся, віддих її запирало.

Нарештї отямила ся й притиснула руку до серця.

— Се палець Бога! — вистогнала й очи її дивним вогнем занялись. — Так нарештї попала я на його слїд!

Мушу його віднайти, бо жити не можу без нього! — процїдила крізь зуби — може вдасть ся менї його назад сюди спровадити?...

Думка ся аж потрясла нею. Сягнула до кишенї й виймила гаманець з грішми.

— Тепер придадуть ся менї ті ощадности! — прошепотїла. — Скільки прийшлось менї жебрати й голодувати, поки сей гріш я зібрала!... Якраз вистане менї на дорогу до Царгороду!

Якесь нове житє вступило в її тїло. Увійшла з поворотом у шатро й наближила ся до Ураки.

— Оставайте здорові, Урако! — кликнула, беручи стару за рамя.

Стара втворила очи, вишептала в полуснї декілька слів й знова відвернула ся.

Наче тїнь пересунула ся дївчина через обоз в напрямі лїса.

Коли другої днини пробудила ся Урака, непевним поглядом повела кругом по долївцї шатра, сама себе питаючи:

— Чи дїйсно Льоля була у нїй? Чи се може так її тільки снило ся?...

РОЗДІЛ LXV.

ЛЮБІТЬ ВОРОГІВ СВОЇХ.

Прикрі години минали ґрафині в підземеллю від хвилї, коли розярений Стеттен її оставив.

Чи та шляхотна женщина відчувала жаль до себе на згадку, що тому нещасному чоловікови кинула своєю ненавистю прямо в лице?

Чи він і так не натерпів ся досить за той нерозважний свій вчинок? Чи не досить вже блукав скрізь по світї, немов проклятем яким гнаний?

А з другої сторони — коли подумала, що се він був убійником її любого — жаль і ненависть опановували її душу й вона відчувала, що не могла инакше поступити.

Зпровола почала роздумувати й про свою недолю, яка її так дуже серце давила.

Куди її піти, коли оставить сю підземну нору?

Чи не мусить остати незнаною, помершою для сього світа, коли не хоче наражувати ся на дальші ґрафові знущаня?

Коли се почула над собою чиїсь ступаня... Зірвала ся враз, тремтячи зі страху. Чейже се не міг бути він, він би так скоро не біг по сходах?...

З криком відскочила, коли се справдї Стеттен скоро наближив ся до ньої. Так се таки він? О, Боже! Як він виглядав!

Убранє його було болотом обтрiскане. Лице смертельно блїде, а чорне волосє аж на чоло повисло.

Зразу не міг добути із себе хочби одного словечка. На решті з трудом видусив:

— О, Боже! За мною гонять! Посіпаки аж сюди забігли за мною. Мій рідний брат хоче мене зловити й під суд віддати! Чиж се можливе, щоб брат супроти брата так поводив ся?! І в його то руки я зложив судьбу моєї дитини! О, Боже! Чи він такий щирий для ньої, як для ме-

не?! Бідна ти, бідна Лївіє!

І нещасний чоловік повалив ся зі стогоном на долївку, підчас коли ґрафиня все ще непорушно гляділа перед себе.

— Його наймити зараз сюди наспіють! — говорив в розпуці. — Напевно знайдуть мене, — бо аж сюди загнали ся за мною!

Моя бідна, нещасна дитино, о — коби я міг передше вмерти! — кликав стрівожений. — Хотів би я тобі бодай того встиду ощадити, щоб ти не бачила свойого батька на лаві оскаржених, а потім у вязниці, з причини власного брата!

Й вогонь божевілля мигнув в очах нещасливого. Страх перед смертю путав його думку. Глянувши на ґрафиню він зареготав ся проймаючим і хрипливим сміхом.

— Ха, ха, ха! Бачите! Тепер убійник, якого би також прокляли, дістане свою нагороду! Зрабував у вас те, що ви мали найдорозшого на світі, але буде у вас бодай стільки вдоволеня, що з перед ваших очий заберуть його до вязниці й потім ставлять перед суд.

Ах, що за страшне, нужденне житє! Самий би я радо терпів, та невинне моє дитя — що воно завинило, що...

Урвав, смертельно наполоханий, коли почув доходячий з подвіря відгомін голосів та біганя. Лице його викривилось, а очи аж на верх вийшли.

— Чи чуєте? — жалів ся — вони вже надходять й виволочуть мене на гору, до мойого брата, що так підло мене зрадив!

О, я нещасливий! Пощо я родив ся — сам собі й другим на погибіль!

Опер ся об стіну й запираючи віддих в собі, наслухував чи посіпаки не надходять.

Нараз зойкнув й сльози появили ся в очах.

— Моє бідне, нещасне дитя!

Й лице закрив руками.

Ґрафиня ворохнула ся. Приступила до нього й витягнула руку, коли се почула наближаючі ся ступаня й відгомін балачки.

На блідому її лици відбила ся внутрішна боротьба. Не могла рішитись яку хвилю, але врешті приступила скоро до нього.

Зачувши наспіваючих посіпаків, вона скричала й вхопила Стеттена на рамя.

— Ходіть скоро за мною! Сховаю вас! — промовила — я знайшла місце, в якому вас певно ніхто не знайде! Але скоро, бо вже чую їх ступаня по сходах!

Й поки він ще міг розібрати що вона говорить, вона його сильно потягнула за собою, втворила в стіні тайні дверцята й втрутила його до сусідної комірки й знова замкнула за ним двері.

Тоді вернула й впала на своє леговище.

Тимчасом зійшли по сходах посіпаки, що гнали ся за Стеттеном, а перший із них, побачивши перед собою смертельно бліде лице ґрафині, в страху метнувсь взад.

Вона же заховала повну свідомість ума й на їх питаня, чи не скрив ся туди який мущина, відповіла, що нікого не бачила. Не могла однак цілковито закрити певного зворушеня.

— Алеж він тут мусить бути! — кликнув один зі слуг із гнївом. — Я самий бачив, як він сюди утік!

Його товариші були тої самої думки, тимбільше, що вже всякі закутки на горі перешукали.

Почали тепер перешукувати у підземеллю — ґрафиня дрожала із трівоги.

Чи несподівано якось вони не відкриють тих тайних дверий? А коли доглянула, що вони таки наближають ся до тих то дверий, вона вся затремтіла й аж мусіла об стіну оперти ся, щоб не впасти.

В той же час один із шукаючих наближив ся у той кут, де лежав клунок із Стеттеновими річами й радіючи підняв в гору.

— Глядіть! Чейже він тут мусить бути! Чи може ви, пані ,дальше схочете нас впевняти — додав з наспішкою — що й се ваші річи?

Ґрафиня старала ся запанувати над внутрішним несупокоєм.

— Не знаю, звідки сї річи могли тут взяти ся! — загикуючись промовила. — Вони певно вже від давна тут лежать! Хто годен знати скілько людий тут вже скривало ся?

Слуги подивили ся на неї з підозрінєм й тим стараннійше взялись до пошукуваня.

Але всї їх стараня були безуспішні. Вони стояли хвилю, не знаючи, що думати про се, відтак почали нараджувати ся, що дальше робити.

Не маючи певности, чи справдї пошукуваного нема десь серед тих руїн, вони відійшли, заявляючи, що все будуть наглядати на се місце, бо Стеттен таки мусить тут десь бути захований.

Після відходу людий, для яких присутність жінки в тих звалищах була немалою загадкою, вона відітхнула з полекшою, немов би тяжкий камінь впав із її серця.

Задля обережности не зараз підійшла до тайних дверий, щоб її хто не підглянув.

Аж доперва після довшого вижиданя увійшла до криївки Стеттена, де засталайого немов зломаного, з лицем скритим в долонях.

Ґрафиня не перебивала йому його мовчанки, оставила йому час заспокоїти ся.

Нарештї він звернув до ньої своє блїде лице, на якому видно було слїди слїз.

— Ви, панї, вратували мене! — шепотїв зворушений — мене, котрого ви мусите ненавидїти та проклинати, ви, заховали перед моїми ворогами! Того — того я вам нїколи не забуду! Ви зробили неоцїнену прислугу найбільшому свойому ворогови. — Чим же маю вам відплатити ся за се?

Сї слова глубоко порушили ґрафиню.

— Було се моїм обовязком допомогти вам в хвилї такої небезпеки! — стиха промовила.

Стеттен знова закрив лице руками. Терпів страшенно й то тим більше, що якраз від ньої мусїв приняти таку шляхотну прислугу.

Заспокоївши ся троха, знова почав роздумувати про свою доню.

— Коли б я міг бодай раз наближити ся до ньої, щоб поспитати її чи є щасливою! — сказав придавленим голосом. — Вона так страшно блїдо виглядала! О, Боже! Сама думка про моє бідне дитя, серце менї роздирає!

А чи може її бути добре в домї чоловіка, що так несумлїнно обходить ся із її батьком? Чи Гуґо може її заступити батька, коли у нього так мало людського почутя, що нещасливого брата свойого позбути ся хоче?

О, Боже! Я зблудив, се правда, — але я страшно відпокутував за се! Нехай же хоч тепер дитя моє не терпить через мене! Одного тільки бажаю — щоб доня моя була щасливою!

Спустив голову й застогнав із болю.

Ґрафиня із милосердем гляділа на нього. Ніхто, крім неї, не міг ліпше зрозуміти тих жалів за дитиною, як вона — адже ж і вона тужила за своїм сином!

— Чи ви не хочете, щоб вас дочка пізнала? — із тиха спитала.

Стеттен глянув на неї роздираючим серце поглядом.

— Я — мавби дати пізнати ся своїй дочці — я, убійник — пошукуваний посіпаками — о ні, я того не можу хотіти! Чи мавби я її ще більше тим унещасливити? Чи мав би я наразитись на се, щоб зі страхом та з обридженем від мене відвернулась? Ні, тисячу разів ні! Вона ніколи не дізнає ся, що я ще жию!

Заспокоївшись троха, розповів ґрафині про свою стрічу із братом та про страшну зраду.

— Ох, як же я міг йому так сліпо вірити й оставити в опіку мою дитину! Я дурак! Але тепер я все добачую — тепер знаю, що він тому так підло зі мною обходить ся, щоб не мусів передімною складати ніяких рахунків із заряду майном моєї дитини — тепер знаю, що він боїть ся того!... Але як мені доказати тепер перед світом, що я не помер? Немаю ніяких доказів в руках, бо всі мої папері враз із свідоцтвом смерти сюди суд переслав.

Лиш один мій брат міг би тут посвідчити про моє істноване й допомогти, але він того не зробить, щоб не мусів віддавати мені мойого майна!

Спустив очи в долину, а жура про долю дитини виразно відбила ся на його лици.

Минала година за годиною. Прийшла ніч, але й вона не принесла нещасному чоловікови супокою. Обертав ся з боку на бік й голосно стогнав. Розпука й жура про будучність одинокої дитини не давали йому супокою.

Ґрафиня також не могла заснути. Співчувала Стеттенови в його жалісних стогонах, та з трівогою думала про всякі небезпечні пригоди, які її син можливо мусить перебути.

Другого ранку Стеттен так був ослаблений, що не міг

із леговиска підняти ся. А виглядав так нужденно, що та шляхотна жінка забула про все инше, а з найбільшою опікою заняла ся ним.

Він був вдоволений з того. Ґрафиня же що пару хвиль несупокійно звертала ся до входу, в страху, щоб Стеттенові вороги несподівано їх не заскочили.

Десь під вечір хорий почав горячкувати і то так сильно, що ґрафиня немало зажурила ся. Вона положила ся спати, але зривала ся за кождим разом, коли хорий в горячці говорив про свою дитину.

Її вспокоюваня не богато помагали й ґрафиня прямо вже не знала, що із ним почати.

Одно ще тільки могло йому спокій вернути — то дочка його!

Ся думка її вмить заворушила. А колиб вона пішла до тої дочки й розповіла її цілу ту сумну історію її батька? Або, колиб її привела до того нещасного чоловіка?

Й невисказане вдоволенє обняло її серце на саму думку що зможе привести дочку до батька.

А однак зволікала якось із виконанєм тої постанови. Чейже не могла оставити хорого в горячці. Бояла ся також вийти на світ.

Після довшого надумуваня рішилась се зробити — рішилась для нього понести таку жертву.

Не відчувала вже більше ні ненависти, ні жалю до нього а лиш бажала влекшити йому терпіне.

Ще раз приступила до його ліжка й приложивши руку до його розпаленого чола, сказала шепотом:

— Іду привести Лівію до вас!

Хотіла вже вийти, коли се хорий зірвав ся з леговиска й дико глянув на неї.

— Лівія? Де Лівія? — вистогнав із болем — ах, шкода, вона ніколи не прийде до мене, бож я бідний, проклятий чоловік, що прямо мусить собі відказати бачити свою дитину!

О, Боже! Буду мусів померти, не побачивши своєї дитини. І нічим не можу допомогти моїй бідній Лівії, хиба що віддам її в опіку Господа Бога!

І впав ослаблений на леговиско. За хвилю же із його уст поніс ся хрипливий сміх, на згук якого ґрафиня аж затремтіла.

— Ха, ха, ха! Чиж се не є заслуженою карою? Вона-ж мене прокляла й її проклін сповняє ся!

О, знаю, що тепер станеть ся! — говорив захриплим голосом — брат мій всадить мене до вязниці, забере все майно моєї дитини й перед ніким не буде вже мусів складати рахунків із нічого!

Бідне моє дитя знидіє, піде на жебри, між чужі люди! — жалівсь бідняга. — Такі є наслідки злих вчинків! Бог карає дітий за провину родичів!

Зложив руки й почав в голос плакати.

Нарешті крикнув в розпуці:

— О, Боже, карай мене, скілько хочеш, але не дотикай моє бідне, невинне дитя!

Ґрафиня впала на камінні сходи й лице закрила руками.

— Чи міг би бути в світі хтось більше нещасливий, як сей бідний чоловік, що навіть своєї дитини не є в силї оборонити?

Після так голосного вибуху, бідняга замовк й вичерпаний впав на своє леговиско.

Глянувши ще раз на нього, ґрафиня вийшла на гору, перейшла через подвірє й спрямувалась до виходу. Тремтіла мов осиковий листок, але не вернула ся.

Сільський годинник вибив якраз сему годину. Вона йшла скоро, а лагідний вітрець її вхолоджував та заспокоював.

Хоч Стеттен досить добре описав її помешканє свойого брата, не легко було віднайти туди дорогу, й доперва переходячих робітників мусіла розпитувати куда йти.

Йдучи, роздумувала про можливий вислід своїх заходів.

На чім скінчить ся розмова із Лівією? Чи вона схоче признати ся до свойого батька? Чи може відрече ся його, коли дізнає ся про його провину, може так само поступить як її стрий?

Наколи має шляхотне серце, то чейже нещастє рідного батька її зворушить й тоді бажати ме побачити його й потішити!

— О, Боже ,допоможи менї сокрушити серце Лївії! — шепотіла.

Ішла скоро дальше й після півгодинного ходу доби-

лась до цїли. Фірткою, яка на щастє не була замкнена, дісталась до Стеттенового парку.

Хотїла зголоситись й просити о розмову із Лївією — але чи приймуть її? Чи опікун не заборонить її стрінутись із незнакомою?!

Наближила ся до палати й доглянула якусь жінку, видно сильно задуману.

Ґрафиня спинилась хвильку, відтак рішучо наближилась до ньої й спитала про Лївію.

Дївчина стрепенулась із перестраху й неспокійно глянула в лице незнакомої.

— Даруйте менї, що я вас наполохала! — шепотом сказала графиня — але доконче мушу побачити ся із панною Лївією Стеттен — де можу її знайти?

Молода дївчина відсунулась від ньої несміло й недовірчиво.

— Панї шукають Лївії Стеттен — спитала, вдивившись допитливо в лице новоприбувшої — се я сама!

З радости ґрафиня аж крикнула.

РОЗДІЛ LXVI.

КОРОЛЕВА ТИГРІВ.

Коли обезтямлену Єлену, після упадку з коня, внесено до ґардероби й лїкар тяжку рану на чолї сшивав, втворили ся нагло двері й вбіг до середини Олекса — блїдий й тяжко зажурений.

— Як-же має ся? — спитав, приступаючи до лїкаря.

Поважний погляд й здвигнене раменами заступили цїлу відповідь лїкаря.

В ґардеробі, крім них, був ще барон Редерн та Вайтленд.

Редерн прямо очий не зводив із блїдого личка зраненої артистки.

Вайтленд також зажурив ся нещастєм дївчини, забу-

ваючи зовсім про дивні случаї, які зайшли в послідних хвилях.

Олекса похилив ся над Єленою й весь задрожав, побачивши зісунену з голови ясну перуку й зручно її поправив.

Повів несупокійним поглядом по зібраних — чи вони в цирковій амазонці не пізнали Єлени Спінелї або княжої дочки.

— Чи можна би відвезти донну Долєтті до її помешканя? — звернув ся до лікаря.

Він глянув найперше на обезтямлену дівчину.

— Лиш тоді, як можна би се з найбільшою осторогою зробити! — відказав. — Не можна її класти на віз, бо найменше потрясенє могло би її смерть приспішити!

До розмавляючих приступив тепер Редерн.

— Скажу принести ноші! — промовив дуже чемно.

Олекса затремтів й ненависно глянув на барона.

— Вибачайте, я постараю ся о все, що донні Долєтті потреба! — відказав холодно.

З гніву лице барона забагрилось. Хотів дати різку відповідь, але Вайтленд його здержав.

Глянувши ще раз довго та з болем на свою любку, Редерн з Вайтлендом лишили ґардеробу.

В цирку панував страшний несупокій. Перервали представленє, але ніхто з публики не лишив свойого місця — всї несупокійно вижидали вістки про стан всіми любленої артистки.

Леопарді був в розпуці й щоби заспокоїти розбурханий народ, почав брехати та видуманими вістями про стан улюбленої артистки старав ся заспокоїти зібраних.

Коли на арені появив ся директор, наступила загальна тишина. Всїх очи спочали на ньому з питаючим виразом.

— Що він їм скаже? — кождий думав.

— Хочу повідомити поважаних гостий, що наша бідна донна Долєтті вернула до памяти й всяка небезпека, якаб грозила її житю, проминула!

Настала загальна радість із тої причини й публика почала розходити ся домів, бо про дальшу виставу не могло бути навіть мови.

Гості оставляли цирк заспокоєні вісткою, бо не до-

міркували ся того, що директор їх обманив, та що бідна артистка не тільки що не вернула до свідомости, але її житю загрожувала велика небезпека.

Коли при виході із цирку Вайтленд хотів попращати барона Редерна й вернути до ґардероби, нагло, наче із землї виросла, станула перед ним струнка стать жіноча.

Була се королева тигрів, Мис Неллі.

Помимо королївської постави, годї було її назвати гарною, бо черти її лиця мали в собі щось твердого і не жіночого. Тільки в очах у ньої був якийсь чар — якась тайна сила, що навіть дикі звірята приневолювала до послуху й спокійно клала перед її ногами.

Мис Неллі глянула тепер вогнистими очима на Вайтленда. Гарна, струнка стать й аристократичні черти його лиця викликали у ньої глубоке вражінє. Любила його пристрасно й рішила чаром своїх очий прикувати раз-на-все до себе.

Кров стяла ся в її жилах, коли добачила як дуже Вайтленда вразив нещасний випадок донни Долєтті. Не знаючи дійсної причини, думала, що причиною того є любов, тим більше, коли побачила, що він вертає знова до ґардероби.

Се довело її до скаженїлости. З ума сходила на саму думку, що Долєтті, яка й так була її суперницею що до признаня публики, тепер ще й любимого мущину у ньої відбирала.

Немов роз'ярена лывиця ходила там і назад перед дверми ґардероби, щоб діждатись повороту Вайтленда.

Доконче хотїла із ним розмовитись, собі з'єднати а від бити у тої дївчини, Долєтти!

Вайтленд аж жахнув ся, глянувши на блїде лице королевої тигрів, грудь якої різко піднимала ся й спадала.

— Ах, містер Вайтленд! Як же добре, що я вас тут стрічаю! — кликнула Неллі, силою себе здержуючи. — Чи не знаєте, як маєть ся Долєтті? Леопарді, думаю, не сказав правди!

— Стан її дуже небезпечний! — відповів Вайтленд — якраз вертаю від ньої!

Королева тигрів побідно ликувала в дусї.

— Чи може вмерти? — спитала, дух в собі стримуючи.

— Лиш Бог один знати може, мис Неллі! У всякому разї її стан дуже небезпечний. Маю однак у Бога надію, що нам оставить донну Долєтті, бо шкода би було так зручної артистки!

Королева тигрів аж затремтїла із гнїву; лице її викривилось а з уст вирвало ся сичінє наче їдовитої гадини.

— Так, ваша правда, мистер Вайтленд! — Її смерть за велику рану нам би зробила! — насміхалась мис Неллі. — Подумайте лиш, як сильно жалїтиме кавалєрія, коли стратить божеську метресу.

Адже ж загально знають, що донна Долєтті своїх ласк нікому не щадила!

Се кажучи, вона хотїла вгризти троха Вайтленда й рівночасно втворити йому очи на невірність й легкодушність Долєтті. Хотїла сим подражнити його честилюбивість й відтягнути від ньої.

Але на своє велике здивованє не трафила сим до цїли. Не доглянула у Вайтленда обуреня із заздрости, а зате тим більшу ще ненависть до себе.

— Мис Неллі! — сказав — тепер бодай не хочу розбалакуватись над моральним поведенєм донни Долєтті, яка зрештою мала як найбільше поважанє! — Тепер зрештою не час на обмову нещасної! — додав й холодно кивнувши головою, відійшов.

Мис Неллі глянула за ним прошибаючим, гидким поглядом. Лице її мало вигляд розбішеної богинї пімсти. Навіть дикі звірюки булиб тремтїли перед ньою!

Стиснула кулаки й сміялась хрипливим голосом.

—Га, се лиш комедія! Він її любить і не повірить в нїщо зле, колиб хто казав.

О, як я її за се ненавиджу! Не спічну, доки її не знищу!

Вайтленд мусить бути й буде моїм! Забуде про неї, коли вона уступить ся йому з очий, а тодї я стягну його до ніг своїх!

Зареготала ся по чортівськи й побігла до відділу, де були приміщені звірята, з якими пописувала ся на сценї.

Коли втворила двері, заступив її дорогу якийсь мущина й положив руку на її рамени.

— Що робите, мис Неллі?! Чей не хочете тепер увійти межи звірята?!

— Чомуж би ні? — засміяла ся. — Чи хочеш мене від сього спинити, Джон?

Мущина затремтів під допитливим оком дівчини.

— Будьте, пані, осторожні! — просив він. — Звірята змучені й хочуть відпочати. Не можна їх дражнити, бо . . .

— Се вже моя річ, Джон! Пусти мене!

Відтрутила його рукою і увійшла до середини.

Підійшла найперше до лямпи, витягнула її й насадила рефлектор так, щоб світло падало на клітку де спочивали тигри.

Дикі звірята зірвали ся на ноги й почали ліниво витягати ся — потім же почали дико бігати у клітці й вити.

Мис Неллі вхопила тепер зелізного прута й, встромивши його у середину клітки, дражнила й так вже розлючені звірята.

Що раз то голоснійше вони ревіли, — вишкірювали острі зуби й дико махали хвостами.

Королева тигрів сміяла ся храпливо. Справляло її велику приємність дражнити дикі звірята, тепер, коли в її серцю горіла страшна заздрість та гнів, та шалений біль стискав за горло.

Не доглянула навіть, що за нею всунув ся Джон й оний із неї не спускав.

В хвилю коли хотіла втворити двері від клітки, почула нараз позад себе страшний ,захриплий крик трівоги, а коли відвернула ся, побачила, що стояв за нею Джон, блідий й тремтячий, наче опир.

— Але ж се божевіле, мис Нелі — що ви робите?! — промовив, вхопивши її за руку.

— Геть із відси, коли тобі житє миле! — кликнула. — Втвираю двері!

Й видивилась на нього так дикими очима, що він мимохіть задрожав й відступив у бік.

Рівночасно Неллі вбігла до клітки й двері заперла за собою.

Джон зойкнув, наче з болю, побачивши її в окруженю хижих, майже до скаженілости доведених звірят, що немов до нападу на дівчину лагодились.

Був се страшний вид — так страшний, що від нього аж волос їжив ся на голові. Здавалось, що та божевільна

жінка вже пропаща, бо оце кинув ся до ньої один тигр з піднятими в гору лапами.

Вона метнула головою, а дикі звірюки, наче під чародійним заклятєм вспокоїли ся й немов ласкаві пси розтягнули ся коло її ніг, не ворохнувшись навіть більше. Вдивлялись в її очи так, начеб були загипнотизовані або спаралїжовані.

Видно було, що звірі піддались якійсь висшій силї, але в очах у них жевріла дальше ще, на хвилю спинена, жажда людської крови.

З запертим віддихом стояв Джон й задубілими очима дивив ся на сцену, від якої кров в його жилах зціпила ся.

Чи се та жінка своїм поглядом так обезсилила дикі звірята?

Без трівоги, з очима на звірі зверненими, стояла серед них й навіть не задрожала. Піт виступав на чоло й видно було, що всї мязи у ньої сильно напружені, зате на лици навіть не слїдно було страху. Противно, вона стояла у визиваючій поставі, немов се справляло її якусь страшну, дику приємність.

Тихий зойк добув ся із грудий приглядаючого ся мущини. Страх обнимав його на вид тої жінки а помимо того йшов за ньою наче пес, з місця на місце, не відступаючи нікуди, помимо сього, що нераз зарікав ся й втїкав від ньої. Але нїгде не міг знайти супокою, все якась магнетична сила знова його до ньої притягала.

Чи було се те саме, що з дикими звірятами? Чи і його її погляд гипнотизував, що мусїв скрізь йти за ньою?

Не любив її пристрасною любовю мущини до женщини — обожав її, хоч нераз відчував страх перед ньою. А все-ж таки був би й житє віддав задля тої страшної дївчини!

І тепер на сей вид серце йому стискалось і він не міг з місця порушитись, анї кричати, обавляючись, щоб її сим не зашкодити.

Нагло змінив ся її погляд, а був так дикий й гнївом палаючий, що аж розюшені тигри перед ньою тремтїли.

— Ха, ха, ха! І його колись так прикоськаю! — просичала. — І він також тодї повзати ме перед моїми ногами, а я знищу ту ненависну менї людину!

Почувши се, Джон підскочив наче електрикою діткнений.

—Про кого се вона говорить? Кого то хоче бачити коло ніг своїх? Кому присягає пімсту?

Не мав часу роздумувати над сим, бо ось побачив, що Неллі поволи й незначно відступає до дверий клїтки, не зводячи при тому очий із звірюк, яких тільки супокоєм могла поконати.

Нарештї була вже коло дверий. Раз ще метнулась й була вже поза клїткою.

В туж мить знова поніс ся дикий рев й вите звірят. Розбуджені, наче з гипнози, звірята, кидали ся дико на крати клїтки, немов би хотїли їх переломити, й кинути ся на свою жертву.

Страшно було дивити ся на роз'юшені звірята, на їх дикі очи та страшний рев.

Мис Неллі відітхнула глубоко, відкинула в зад розпущене волосє й усміхаючись показала білі зуби.

Почувалась тепер далеко лїпше. Побідила не лиш дикі звірята, але й розбішену в серцю бурю пристрастий!

Погляд її спинив ся тепер на лици Джона, а уста її стягнула злобна насмішка.

— Се могло дуже зле скінчити ся, мис...

— Не бою ся нїчого! А колиб була й загинула? Ну і щож?!...

Ха, ха, ха! — зареготала ся. — І се зветь ся мущина?!.. Страхопуди ви всї!

Се сказавши відвернула ся з погордою й відійшла.

— Так, тут її правда! — промовив. — Із нас дійсні страхопуди, яких вона легко прикоськати вміє, але — тепер я її покажу, що й у мене також є досить мужеської сили й не-аби-яка відвага!

РОЗДІЛ LXVII.

БЕЗ ЩАСТЯ.

Скрикнувши зі страху, Блюм скочив за Ільоною у воду.

Ґорґо дививсь за ним блідий, тремтячи зі страху о житє Ільони та Блюма, про Турків зовсім забувши.

Не доглянув також, що його вороги були вже близько позад його, та що один із музулманів підняв своє весло, щоб зараз же в другу хвилю з цілою силою спустити на голову Ґорґа.

Поніс ся проймаючий крик розпуки — і бідний Ґорґо повалив ся на дно свойого човна.

Із диким криком побіди кинули ся Турки на нього й перетягнули у своє човно.

Що стало ся тимчасом із Блюмом?

Скочивши у воду, доглянув із далека плаваюче по воді тіло Ільони й поплив у тому напрямі, не зважаючи, що тим самим наближаєть ся до турецького човна.

Один з музулманів доглянув його й підняв своє весло в гору.

Добачивши грозячу небезпеку, Блюм поринув у воду, але мимо сього таки почув на своїй голові тяжке весло противника.

Зробилось йому чорно в очах й через хвилю був наче приголомшений. Якась тайна сила тягнула його в глуб моря...

Був би напевно пропав, колиб думка про Ільону не привернула була його до тямки.

— Ради Бога! Мушу ратувати Ільону! — подумав, випливши на верх води й затягнувши в себе досить воздуху, й зараз розглянув ся з трівогою кругом себе.

Нігде однак не міг доглянути Ільони. Де вона поділа ся.

Доглянув плаваюче по воді порожне човно — значить і Ґорґо пропав без сліду!

Обняла його шалена трівога. Глянув на човно Турків, що тепер вже плило з поворотом — але й там не було Ільони!

Блюм прикусив уста й зібрав всі свої сили, щоб дальше поплисти й за своєю любкою розглянутись.

Надармо все! Нігде не міг її доглянути.

Потемніло йому в очах а в ухах шуміло. Відчуваючи, що його сили лишають, звернув ся плисти до берега.

Потреба було тепер надлюдських змагань, щоб дістати ся на беріг, а журба про Ільону паралїжувала й так слабі вже його сили.

Напів приголомшений добивав ся вже до берега і тоді немов в полусні бачив якесь наближаюче ся човно — потім попав в цілковиту несвідомість.

Чи наближаючі ся човном люди доглянули виринаюче з межи филь тіло Блюма? Та чи зможуть його виратувати?

Були вже при ньому. Один із них скинув із себе загортку й крикнувши щось до своїх товаришів по арабськи, скочив у воду.

Пірнув. Після кількох хвиль доперва його товариші доглянули із води вистаюче його рамя. Після того й він самий виринув із води лївою рукою витягаюче якесь мертве тіло.

Під'їхали скоро човном до нього, зложили потопельника у човно, після чого відважний мущина також самий виліз із води.

— Аллах! Та то ще якийсь молодий чоловік! — кликнув один із Турків, дивлячись на виратованого. — Шкода би ще було його!

— То мусить бути хиба циган! — кликнув другий. — Глядіть на його чорне лице та волосє.

— Хто й чим би він не був, а треба його ратувати! — відозвав ся старий мущина. Возьму його до себе, буду дома доглядав.

Незабавки човно добило до берега й оба молоді Турки винесли тіло незнакомого на беріг, підчас коли старший привязував човно.

Мовчки йшли із своїм тягаром пустими й темними вулицями Царгороду, стрічаючи по дорозї хиба лиш голодом виснажені пси .

Нарешті спинили ся перед невеличкою хаткою, куди занесли тіло потопельника.

Старий мущина пішов вперед й запаливши лямпу, кивнув на товариша, щоб тіло чужого чоловіка зложити в куті, на ліжку.

Зробивши се, попращали ся стисненєм руки й розійшли ся.

Старий наближив ся до ліжка й цікаво приглядав ся на лице чужинця. Потім стягнув із нього мокре платє й приложив ухо до серця.

— Жиє ще! — шепнув вдоволений й почав заходитись коло нього. Коли однак мимо всїх змагань він все ще лежав непорушно й без тямки, він приступив до стінної шафки, виймив звідтам фляшечку із темним якимсь плином й почав натирати виски втопленого.

Помогло се остілько, що Блюм ворухнув головою. Очий однак не втвирав.

Вдоволений тим, старий прикрив його вовняним покривалом, відставив на бік світло й самий також положив ся спати.

Через кілька годин Блюм лежав в тяжкій горячці, а коли остаточно прийшов до свідомости, почув ся так слабим на душі і тілї, як ще ніколи в житю.

Разом із свідомістю вернула йому память того, що зайшло тої то ночі, коли увільнив Ільону із гарему паші. Рівночасно також пригадав собі страшний вид борикаючої ся у воді Ільони і заволодів ним так страшний жаль, що нічим супроти того були всї дотеперішні фізичні терпіня.

— Не може бути сумніву — Ільона втопила ся тої то ночі!

Жаль за втраченою любкою доводив його до божевіля. Не міг того поняти, що мав би її вже раз-на-все стратити й більш ніколи в житю не побачити.

І вірний його товариш, Ґорґо, також загинув. Був отже зовсім самітний в чужій країні.

Був так придавлений тим горем, що вже тільки смерти собі бажав. Що йому із житя ,коли був такий самітний, зболілий, нещасний!...

Чому якраз його судьба вибрала собі на так тяжкі проби? Чи йому вже ніколи не мала красша доля усміхнутись?

Які то надії, які мрії будучого щастя він снував ще лиш кілька днів тому, коли приготовляв ся до освободженя Ільони?

Думав тоді лиш про се, щоб кохану дівчину вщасливити — рішив був оставити свій скитальчий спосіб житя й осісти ся десь спокійно з молодою своєю жіночкою!

А тепер те все пропало — сном рожевим тільки остало! Ніколи вже не мав своїми очима оглядати чудову стать любої дівчини! В серцю свойому відчував бездонну пропасть!

Моральні терпіня припізнювали його виздоровленє, помимо незвичайних старань турецького філянтропа.

Блюм був глубоко зворушений добротою того зовсім незнакомого собі чоловіка й одного вечера втворив перед ним своє серце — висказав всї свої болї й неповодженя.

Абдуль — так звав ся Турок — прислухував ся йому з очевидним жалем.

Коли другої днини пробудив ся Блюм, побачив, з немалим здивованєм, що Абдуля вже не було.

Вернув він доперва аж десь коло вечера, змучений й прибитий, й признав ся після деякого отяганя, що нарочно вийшов, щоб дечого дізнати ся про Ільону. Вісти, які приніс із собою зовсім не були потішаючими. Вона мусїла тої страшної ночі втопити ся, бо другої зараз днячи добули із води тіло якоїсь молодої дївчини, якої в тій околиці ніхто не знав.

Блюм падав під тягаром того тяжкого болю. Дотепер бо все ще мав надію, що чейже вратовано Ільону — тепер же все пропало!

Розпука привела до погіршеня. Через кілька днів обавляв ся Абдуль о житє молодого цигана, що все ще лежав у великій горячці.

Але його природна сила все побідила. Хоч біль серця не уступав, він поволи приходив знова до сил, а після чотирох тижнів встав із ліжка, щоб старому свойому добродієви на дальше не бути тягаром?

Цїлою силою волї перемагав фізичне обезсиленє а вручивши старому, враз з горячою подякою, останок своєї готівки, він попращав його й вийшов на світ, горем прибитий й без всякої надії.

Безцільно й зовсім байдужо волочив ся вулицями турецької столиці, не знаючи в котрий бік звернутись.

Як прикро дав ся йому відчути брак Ґорґа, що тої страшної ночі певно враз з Ільоною знайшов смерть у морських филях! Порожне човно було того найліпшим доказом.

Блюм почув у собі заздрість! О, як охочо він волів би замісць нього вмерти!...

Очунявши із таких думок, він нарешті застановив ся, що із собою зробити. Хоч не був сильним, то однакож мусів взятись до якоїсь роботи, щоб бодай на житє заробити. Не мав вже ніяких гроший при собі.

Рішив чимскорше зібрати дещо на дорогу й вертати до Італії. Оживлений тою думкою, доплів ся до пристані і там незадовго знайшов занятє при вигружці кораблів.

Не мала то була робота для нього двигати всякі тягарі. Прикусив однак уста й працював наче тягаровий кінь аж до пізного вечера.

Надія заплати підтримувала його силу. Після скінченої праці при одному корабли, навіть не доглянув, що вже другий наспів до пристані.

Спостеріг вже виходячих із нього подорожних, а в той час, коли він знова вертав за другими клунками, заглянув малого, може пять-літного хлопця, що ходив понад беріг збираючи камінці й кидав їх у море. Нянька, що доглядала його, задивившись на ново прибулих, навіть не звертала уваги на хлопця.

Нараз малий спіткнув ся, крикнув зі страху й впав у воду.

На хвилю Блюм наче остовпів. Але голосні ридання няньки привели його до памяти й він, скинувши свій тягар із плечий на землю, скочив у воду в тому місці, де нещасна дитина показала на хвилю свою головку із води.

Зібрані на березі люди із запертим віддихом приглядались тому. Ніхто не звертав уваги на плачі старої жінки, очи всіх були звернені тепер на відважного молодця.

Він наближив ся до дитини і вже витягнув свою руку до ньої, коли филї пірвали тіло дитини із собою.

Блюм аж скрикнув із жалю, що так був вже близько а однак не досягнув рукою. Коли се знова над водою по-

казалось тіло дитини й він скоро звернув ся в ту сторону щоб його досягнути.

Плив останками сил, не спускаючи очий із дитини. Один зручний рух руки й зловив за рубець убраня.

З берега поніс ся загальний крик радости.

В туж мить до зібраних над берегом людий прилучив ся також богато прибраний Турок. Тільки що заглянула його нянька, впала йому до ніг із тяжким риданем й головою вказала на воду.

Один погляд у вказаному напрямі а нещасний батько зрозумів, що стало ся.

Його дитя — його одиноке дитя — було вже близько смерти!

Крикнув в розпуці й мов божевільний пустив ся до води, щоб дитину ратувати й тільки силою змогли його люди стримати від того.

Тимчасом Блюм, тримаючи дитя одною рукою, допливав до берега. Вже був дуже близько, коли нагла стали його сили опускати. Почув ся наче спаралїжованим, обезсиленим.

— Боже милосерний! Що станеть ся із бідною дитиною! — подумав.

Побачив се стоячий на березї батько й обняла його шалена трівога. Чиж би він дійсно не міг дістати своєї дитини?

Але Блюм збирає всю свою силу й останками її добираєть ся до берега. Був вже так близько, що зібрані на березї люди, могли взяти від нього дитину.

Щасливий батько, заливаючись сльозами, притискає своє дитя до серця й бліде личко покриває полїлунками.

Тимчасом люди витягнули також і Блюма із води й положили на березї, де він лежить безсильний, без найменшої спромоги порушити ся з місця. Його серце страшний біль розриває. Одна лиш думка його мучить:

— Чому він міг вратувати сю чужу дитину, а не був в силї виратувати Ільони?

Не зважав на протискаючих ся до нього людий, що величали його геройську відвагу. Що йому з того, хочби й цілий світ його величав?!...

Натїшившись своєю дитиною, щасливий батько подумав також і про того, що виратував її.

Коли приступив до нього, щоб подякувати а побачивши який він ослаблений, приказав принести лектики, одну для нього а другу для сина.

— Возьму вас до себе й доглядати му доки до сил не прийдете! Ніколи вам того геройства не забуду! — се сказавши, звернув ся до людий, що внесли Блюма до лектики й приказав:

— Занесіть його до моєї хати.

Блюм був зовсім рівнодушний й не противив ся нічому.

Мустафа — бо так називав ся батько виратованої дитини — йшов побіч лектик, а позад, у віддалї скрадала ся стара нянька, почуваючись до вини в тому нещастю.

За тим походом ще йшов великий гурт людий, бо геройство молодого цигана всїх захопило.

Нарештї всї спинили ся на широкому місцї, де була хата Мустафи.

Межи цікавими була також молода дївчина, з личком сильно опаленим від сонця. Була дуже збіджена й ледво була в силї ноги тягнути за собою.

Коли глянула на ноші й спочиваючого на них блїдого мущину, вона крикнула проймаючим голосом:

— Роберте! Роберте!

Блюм втворив очи.

— Хто міг би його кликати? Чи булаб се Ільона?

Вдивив ся лискучими очима, але пізнав її аж коли станула близько коло нього та зі сльозами витягнула руки до нього.

— Се ти? — воркнув в розчарованю й впав з поворотом на ноші.

Дївчина зойкнула й задрожала. Глянувши із болем на нього, вона шепнула:

— Богу дякувати, що тебе я віднайшла!

Побачивши нетерплячку у людий вона відступила, але йшла дальше побіч ношів, немов її се місце правно належало ся.

Під самою хатою Мустафи, нянька вхопила дитя на руки й зникла із ним в серединї.

Блюма також забрали із ношів й положили на канапі, а Мустафа, закликавши слугу, приказав принести найлїпшого вина з пивницї.

За якийсь час знова повернув до молодого цигана, де той ще наче приголомшений лежав, і промовив:

— Нехай Аллах тобі допоможе прийти до здоровля, шляхотний молодче! Мій дім нехай буде твоїм домом! Побачиш як Мустафа поважає чоловіка, що його дитині житє вратував!

Блюм втворив очи й дивно всміхнув ся.

Турок відійшов на хвилю, щоб знова подивитись до своєї дитини, а тимчасом невільник приніс збанок вина й поставив на столику побіч Роберта.

В куті кімнати сиділа Льоля не спускаючи очий із Блюма. Ніхто не зважав на неї й не боронив вступу до тої хати, бо думали, що вона до нього належить.

Була незвичайно щасливою, що віднайшла його. Вже від кількох днів була в Царгороді й дізнала ся, що підчас вогню в гаремі Саїда паші, якихсь двох циганів забрали звідтам якусь дівчину, що походила з Европи.

— Се певно Ільона! — подумала. — А сї два, се безпе речно Роберт й Ґорґо!

Шукала дальше Блюма а коли вже вичерпала послїдні гроші, почала жебрати, щоб не згинути із голоду.

Кождої днини ходила до пристані, в надії, що Роберта там відшукає — але все надармо!

Доперва сьогодня зовсїм несподївано його віднайшла.

Була при ньому, а думка ся так вщасливила її, що навіть не відчувала байдужности, з якою Блюм її приняв.

Нараз стрепенулась. Подумала про Ільону.

Рукою притиснула серце, немов стараючись його заспокоїти. Відтак піднялась із місця й наближила ся до нього.

— Роберте! — промовила.

Втворив очи й дивно глянув на неї.

Чого вона хотїла від нього? Пощо сюди за ним прийшла? Чому се в місце її не появила ся Ільона?

Зойкнув із болю й спитав, холодно глянувши на неї:

— Чого хочеш?

— Я шукала за тобою! Я почула що ти в Царгороді і тому сюди прийшла за тобою! Де Ґорґо?

— Не жиє! — сказав придавленим голосом.

— Не жиє! — повторила побілївши й замовкла.

— А де є — Ільона? — спитала нарешті отягаючись.

— І вона не жиє! — вирвало ся із жалем із його уст.

Льоля глянула на нього немов не розуміючи того, що сказав. Лице її не виражало ні жалю, ні вдоволеня.

— Також померла? — шепнула наче до себе.

Блюм глянув на неї дико й ненависно.

— Йди від мене! Не можу дивитись на тебе! — крикнув. — Ненавиджу тебе! Ти хотіла її вбити, мою найдорошу! Геть мені з очий, ти гадино!

Зірвав ся, але сили його опустили й він, зойкнувши, впав назад на канапу.

Льоля заховала ся в куток, закрила лице руками, щоб придавити із її грудий добуваючий ся крик розпуки.

Не бачила ненависного погляду цигана, якого гнів й обридженє до ньої були більші чим його ослабленє. Пригадав собі, що лиш з вини Льолї Ільона й він зазнали стільки нещастя, й тепер не будучи в силї дальше себе здержувати, схопив ся із канапи, крикнувши хрипливим голосом:

— Геть із відси, падлюко! Геть із моїх очий, ти підла дївко, бо ножем пробю тебе!

Се кажучи, вихопив ножаку ізза пояса й кинув ся на нещасну.

Льоля однак саме в час метнула ся і одним підскоком опинила ся коло дверий.

В той же час Блюм обезсилений впав на землю. Нагле обуренє занадто сильно його зворушило.

РОЗДІЛ LXVII.

СТРАШНА ПОМИЛКА.

День після розмови із батьком, Аделя пережила сильно горячкуючи. Не чула майже того коли хто що до ньої говорив й думками блукала зовсїм куда инде.

— Сьогодня вечером, около восьмої години, вона піде у лїс до млина і звідтам вже нїколи не верне ! —

думала ,а думки такі в горячку її вводили.

Коли увійшла до батькової кімнати, застала його при бюрку над книжками.

Стеттен зовсім не лягав спати тої ночі й коли звернув до дочки бліде лице, вона жахнула ся й кликнула зі страху:

— Мій Боже! Батечку, ви зовсім не лягали ще спати?

— Чи-ж можу? — відповів з огірченем — тремчу на саму згадку про нинїшний вечір! О, Боже, коби се вже раз минуло!

Обкинула його хмарним поглядом й наближившись глянула в отворені книжки.

— Що тут робите? — спитала здивована.

— Робив обчисленя через цілу ніч, щоб бодай знайти який вихід із того — зойкнув. — Я все ще мав надію виратувати для нас бодай хоч дещо з того, що Лївії належалоб ся. Однак вислїд застрашує мене, бо не досить, що для нас не вдасть ся нїщо виратувати, але ще показуєть ся, що ми вже від кількох лїт жили із майна Лївії й тепер вже много її завинили!

Аделя гірко засміяла ся.

— Пощо сї обчислюваня, батьку? — спитала насмішливо. — А хоч би нам й кілька сот золотих вдало ся витягнути, то що би се нам помогло? Чи так само не сталиб ми жебраками?

Ви-ж нїколи не знали, що значить праця — чи-ж тепер умілиб взяти ся за яку роботу, щоб на нас двоїх на житє заробити?

Прибитий тим нещасний батько зойкнув тяжко, почувши такі злобні та немилосерні насміхи власної дочки.

— Маю ще час завернутись — воркнув — все ще в моїх руках остає! Кілька годин пізнїйше булоб вже пропало!

Вдивив ся в дочку задубілим поглядом.

— Чи ти думаєш, Аделю, що після такого страшного нашого вчинку моглиб ми ще бути щасливими? — спитав. — Чи моглиб ми жити супокійно? Чи її тїнь не переслїдувала би мене безнастанно?

А пізнїйше — коли се виявить ся...

— Чи ви не збожеволїли, батьку! — воркнула Аделя, прошиваючи батька погірдливим поглядом. І наближив-

шись до нього, сказала різким тоном:

— Бачу що вам не стає відваги се зробити! Так оставте се мені! Беру все на себе!

— Аделю! Бій ся Бога! Ти страшна!

Вона засміяла ся до кости проймаючим сміхом та глянула із гнівом на нього.

— Чи остає нам ще який другий вибір? Надумайте ся ще! Може маєте яку другу дорогу спасеня! — крикнула.

Бідний чоловік прямо падав під тягаром болю. В розпуці звісив голову на грудь і з трудом вишептав:

— Остав вже се мені!

Аделині очи блиснули побідно. Була певною, що тепер він вже се зробить.

Вернула до своєї кімнати і взяла роботу до рук. Побачивши однак, що се їй якось не йде, покинула вишивати й почала читати книжку.

Але й при тому не могла своїх думок зібрати! В ухах все дзвеніли ще батькові слова. Дрощі проходили її тіло й страшні прочутя стискали серце.

Як же поволи час сходив! Кожда година здавала ся невиносимою.

Нарешті й вечір надійшов. Була немов в горячці, а кров наче розтоплене олово кружила у жилах.

Не могла заспокоїти себе, тому знова вернула до батькової кімнати й застала його як нервово проходжував ся сюди й назад по кімнаті.

Лице його було бліде, наче вилляне із воску. Виглядав немов вмерлець.

— Добре, що приходиш! — сказав, хмарно подививши ся — маю тобі щось сказати:

Вважай, колиб мені стало ся що злого — колиб через нещастє вийшла на яв моя провина, або колиб мене увязнили — то ось там, в тій то скритці, знайдеш коверту із грішми — бодай стілько того буде, щоб охоронити тебе від нужди!

Вона кивнула мовчки головою й дивно прикро їй якось стало. Ще більше наполохалась, коли її батько якось страшно зареготав ся.

— Ні — до того не може прийти! — воркнув. — Бу-

ду мав при собі збрую, колиб хотіли мене увязнити... Не допущу до такої ганьби!

— Що говорите, батьку! — крикнула. — Хто мав би вашу вину тут відкрити? Трівога й несупокій на вас такі думки наводить!

Він, відвернувшись, глянув на годинник й схопив ся нагло.

— Вже майже час! — сказав — хочу приготовити ся. Остав мене ,Аделю!

Але вона ще остала й очий не зводила із батька. Було її так тяжко на серцю — хотіла приступити до нього й промовити бодай кілька щирих слів, але здержала ся, бо обавляла ся, щоб сим не здержати його від того заміру.

Скоро звернула ся до дверий і вийшла.

Незабаром почула на сходах тяжкий хід батька. Серце сильно товкло ся. Почала бігати по кімнаті!

Ще година а буде по всьому! Не буде вже більше обавляти ся, що Вінтер оженить ся з Лівією — промине причина заздрости й обава перед нуждою!

О, колиб се нам вдало ся! — роздумувала з трівогою — колиб її вже не стало, тоді малиб ми вже супокій!

Прямо здорова думка її лишала з непевности, а вона тільки силою волї виривалась із одубіня.

За годину — може принесуть її сюди — неживу! — шепотіли тремтячі уста. — Тоді і батько свобіднійше відітхне! Буде вже вільний!

Зрігнулась нагло, а на лици у ньої відбила ся шалена трівога. Однак потішала себе в душі, що се перейде та що ся страшна година все на ліпше перемінить.

Думкою була коло батька. Представляла собі його жах в рішаючу хвилю й жалувала, що не може бути коло нього, щоб додати йому відваги.

— Як десь рука його тремтить! — думала й затиснула зуби. — Але він таки се зробить! — знова потішала себе. — Чейже обіцяв, тепер вже не уступить!

Глянула на годинник й притискаючи руку до серця шепотіла:

— Вже три чверти до восьмої! Тепер вона певно переходить коло того місця, де він з корчів...

Не скінчила й знова здрігнулась. Зойкнула, впала на коліна й закрила лице руками.

Хотіла свої думки справити в другий бік, але се її не вдало ся.

Ось і вибила восьма година!

Чи вже по всьому? Ах, коби вже батька діждатись! Коби вже позбути ся тої непевности!...

Не могла собі знайти місця і втворивши вікно, вихилила ся із нього, щоб вдихнути свіжого воздуху.

Як супокійно й мило тепер на дворі! Лагідний вітрець холодить горяче чоло...

Нараз здрігнулась й мало на землю не впала.

— Великий Боже! Відгомін вистрілу!

Але ні! Се вона так уявила собі в горячці. З великим тільки з'усилем заспокоїла ся — знова вихилилась через вікно й глубоко відітхнула.

Нетерпеливо вижидала батька. Чомуж він не вертає? Чи може яке нещастє стрінуло його? Може його хто підглянув і напав, поки ще міг здійснити свій намір?

— Всесильний Боже! І вона тому всьому винна — вона свойого батька майже присилувала до того!

Перед її очима потемніло — свідомість її оставляла. але перемогла себе й затиснула зуби. Не хотіла піддати ся!

Переслідували її страшні думки. Бачила свого батька у вязниці — може прийдуть також і за нею — вона-ж співвинна — а потім — потім...

Зойкнула тихо й замкнула вікно.

Глянула на годинник. Було вже пів до девятої а батько ще не вертав!

— Мій Боже, що стало ся із ним? — шепотіла. — Піду й побачу! Довше я не в силі видержати!

Знагла прийшла її нова думка.

— А може Лівія зовсім не вийшла й справа тому припізнюєть ся? Може батько надармо її вижидає?

— Мушу дізнати ся чи Лівія дома! — рішила.

Подзвонила на служницю й приказала її піти до Лівії по книжку.

— А поглянь чи Лівія також в дома, чи тільки Лукія сама — приказувала на відході.

В горячковому несупокою вижидала її повороту.

НОВІСТЬ! ☞ ЧИТАЙТЕ!

СТАРОКРАЄВІ КНИЖКИ НАЙНОВІЙШОГО ВИДАНЯ

БОГДАН ЛЕПКИЙ — Твори Тараса Шевченка, в 5-ох томах,
брошурована $10.00
в полотняній оправі $15.00
Твори Шевченка в 3-ох томах ..... $ 6.00
в полотняній оправі ..... $ 9.00
ІВАН-НЕЧУЙ ЛЕВИЦЬКИЙ — Причепа, брош. .... $ 2.00
в оправі ..... $ 2.50
ІВАН ФРАНКО — Перехрестні Стежки, ... $ 2.00
в оправі ..... $ 2.50
А. КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ — Рубають ліс, брош. ..... $ 2.00
в оправі ..... $ 2.50
І. ТУРЯНСКИЙ — Поза Межами Болю ..... 80 ц.
Альманах $1.50
Чмелик, повість $1.50
Люборацькі, брош. $1.50, в оправі ..... $ 2.00
Люба — Згуба ..... 20 ц.
ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА — Земля, повість, $2.00, в опр. $2.50
Царівна, брош. $2.00, в оправі $2.50
Всесвітна Історія М. Грушевського, в 2-ох томах .. $2.00
Людина ..... 30 ц.

На складі у нас партитури до сих представлень:

Вихованець	80 ц.	Мати Наймичка	80 ц.
В неволі темноти	80 ц.	Нещасне кохане	$1.25
Душогубка	60 ц.	Бурлака	60 ц.
Вихрест г.	80 ц.	По ревізії	50 ц.
Душогуби	80 ц.	За Немань іду	$1.25
Циганка Красавиця	$1.50	Сатана в бочці	80 ц.

а також всякі драматичні підручники і прибори до характеризації.

Козак-Невмирака, Ів. Франка сценічний образ в одній дії. (Незвичайно пригоже, де уряджуєсь концерти і святочні обходи **10 ц.**

Куплети, М. Л. Кропивницького (Теферере куку, Кум Гаврило Удовиця, От, тобі Гандзю книш, Бичок, Колиб свині та роги). Все смішне, догідне для деклямацій або співу на сцені в часі концертів та вечерів сміху. Ціна ..... **15 ц.**

---

31 -ИЙ СШИТОК СЬОЇ ВЕЛИКОЇ ПОВІСТИ ВИЙДЕ З ДРУКУ ДНЯ 2-го ЛЮТОГО 1923 р.

Замовленя висилайте на адресу:
UKRAINSKA KNYHARNIA ACCORD
216 DUFFERIN AVE., — WINNIPEG, MAN.